

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Tdo/75/2020
Identifikačné číslo spisu:	6118010010
Dátum vydania rozhodnutia:	01.02.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:6118010010.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Martiny Zeleňakovej a JUDr. Dušana Krč-Šeberu, na neverejnom zasadnutí konanom 1. februára 2022 v Bratislave, v trestnej veci obvineného Y. O., pre zločin krádeže podľa § 212 ods. 1, ods. 3 písm. b), ods. 4 písm. b) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. e) Tr. zák. formou spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zák., o dovolaní obvineného Y. O. podanom prostredníctvom obhajcu JUDr. Rastislava Urbániho, PhD., LL.M. proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 19. júla 2018, sp. zn. 4 To 36/2018, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného Y. O. s a o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 5. marca 2018, sp. zn. 4 T 2/2018, uznal obvineného Y. O. (ďalej aj „obvinený“ alebo „dovolateľ“) vinným zo spáchania zločinu krádeže podľa § 212 ods. 1, ods. 3 písm. b), ods. 4 písm. b) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. e) Tr. zák. formou spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zák. na skutkovom základe uvedenom v rozsudku. Spolu s obvineným Y. O. boli uznaní vinnými aj I. F., I. X. a B. F..

Okresný súd obvinenému Y. O. podľa § 212 ods. 4 Tr. zák. s použitím § 38 ods. 2, ods. 5, § 36 písm. l) a § 37 písm. m) Tr. zák. uložil trest odňatia slobody v trvaní šesť (6) rokov a šesť (6) mesiacov a podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. ho pre výkon trestu zaradil do ústavu s minimálnym stupňom stráženia.

Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) uznesením z 19. júla 2018, sp. zn. 4 To 36/2018, podľa § 319 Tr. por. odvolanie obvineného Y. O., I. F. i oprávnených osôb V. O., Q. U. a U. O. ako nedôvodné zamietol.

Proti uzneseniu krajského súdu podal obvinený prostredníctvom obhajcu JUDr. Rastislava Urbániho, PhD., LL.M. dovolanie vo svoj prospech. Ako dôvod uviedol § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., teda porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom, a to rozhodnutiami okresného a krajského súdu i

konaním, ktoré im predchádzalo. Dovolateľ v úvode upriamil pozornosť na to, že obsah konkrétne uplatnených dovolacích námietok musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu dovolacích dôvodov podľa § 371 Tr. por. a ak tomu tak nie je, ide o dovolanie, ktoré je potrebné odmietnuť podľa § 382 písm. c) Tr. por. Dovolací súd je viazaný zisteným skutkovým stavom, ale len za predpokladu, že tzv. skutková veta obsahuje vyjadrenia všetkých skutkových okolností, ktoré vyžaduje použitá právna kvalifikácia skutku. Toto vyjadrenie nemožno chápať tak, že je splnené slovným uvedením znaku skutkovej podstaty v texte skutkovej vety. Musí zákonnému vymedzeniu zodpovedať aj obsahom vykonaných a hodnotených dôkazov. V opačnom prípade musí aj dovolací súd so zreteľom na právo obvineného na spravodlivý proces túto nepravosť napraviť (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. septembra 2013, sp. zn. 3 Tdo 7/2013). Najvyšší súd Slovenskej republiky v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. musí skúmať aj to, či zo skutkových zistení súdov nižších stupňov nevyplývajú zásadné nedostatky týkajúce sa zisťovania základných náležitostí právneho posúdenia veci, t. j. či v konaní boli dostatočne preukázané všetky znaky stíhaného trestného činu (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. júna 2012, sp. zn. 1 TdoV 16/2011), prípadne či boli zistené okolnosti, ktoré by protiprávnosť takéhoto činu vylučovali. Vyjadril názor, že v posudzovanej veci neboli rešpektované práva obvineného na spravodlivý súdny proces a súdnu ochranu v zmysle vyššie uvedeného a bolo porušené aj jeho právo na obhajobu tým, že pod zámienkou nižšej výmery trestu odňatia slobody a pod tlakom bol prinútený k uskutočneniu vyhlásenia podľa § 257 ods. 1 písm. b) Tr. por. a s tým súvisiacich kladných odpovedí podľa § 333 ods. 3 písm. c), písm. d), písm. f), písm. g), písm. h) Tr. por. Prvostupňový súd následne uložil trest odňatia slobody v predmetnej výmere a tento trest odvolací súd bez akéhokoľvek posúdenia ponechal v platnosti. Aj napriek poľahčujúcim okolnostiam, že sa obvinený k spáchaniu trestného činu priznal, jeho spáchanie oľutoval, a pred spáchaním činu viedol riadny život, tieto neboli zohľadnené a uložený trest je neprimerane prísny. Obvinený sa pred spáchaním činu snažil viesť riadny život aj napriek jeho predchádzajúcemu odsúdeniu. Výmera predmetného trestu odporuje základným zásadám ukladania trestov, keďže podľa § 34 ods. 3 Tr. zák. má trest postihovať iba páchatel'a s čo najmenším vplyvom na jeho rodinu a blízke osoby, nakoľko sa medzi obvineným a jeho blízkou rodinou prerušia v nemalej miere vytvorené citové väzby, rovnako tak pravidelný kontakt, a môže dôjsť k pretrhnutiu rodinných vzťahov. Právo obvineného na obhajobu nespočíva len v možnosti zvoliť si obhajcu a radiť sa s ním, ale aj v možnosti vyjadriť sa k návrhom, dôkazom a skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu. V prípade obvineného tieto jeho práva zachované neboli, keďže zo strany obhajoby mu v prípade účinenia vyhlásenia o tom, že sa cíti vinný zo spáchania skutku, bolo prisľúbené uloženie trestu odňatia slobody v nižšej výmere, ako mu bol uložený. Trest mu síce bol ukladaný na spodnej hranici trestnej sadzby, obvinenému však bolo prisľúbené použitie ustanovenia o mimoriadnom znížení trestu pod zákonom ustanovenú dolnú hranicu. Ak by právo obvineného na obhajobu nebolo porušené, mohol krajský súd dospieť k inému, priaznivejšiemu a miernejšiemu rozhodnutiu o treste. Vzhľadom na uvedené dovolateľ žiadal, aby dovolací súd podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil, že rozsudkom okresného súdu v spojení s uznesením krajského súdu bol porušený zákon, aby súčasne podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil uznesenie krajského súdu a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. mu prikázal vec v potrebnom rozsahu znovu prejednať a rozhodnúť.

Dovolanie bolo v zmysle § 376 Tr. por. zaslané na vyjadrenie ostatným stranám konania.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Banská Bystrica (ďalej len „prokurátor“) podal k dovolaniu vyjadrenie. Poukázal na to, že spáchanie skutku bolo v konaní riadne preukázané. Z výpovede svedka Q. O. jednoznačne vyplýva, že do areálu firmy, kde bola vykonaná krádež, vstúpili štyri osoby a štyri osoby z tohto areálu odišli na motorových vozidlách. Obvinený Y. O. vedel o tom, že je v podmienenom treste odňatia slobody, o čom svedčí výpoveď B. F.. Bolo nepochybne preukázané, že obvinený bol na mieste činu, i ďalšie skutkové okolnosti, pričom takéto konanie nemožno hodnotiť inak ako krádež, ktorej sa obvinený dopustil opakovane, napriek tomu, že mu práve plynula skúšobná doba podmieneného odsúdenia za trestnú činnosť rovnorodého charakteru. Trestná činnosť bola plánovaná a koordinovaná. Prokurátor uzavrel, že dôvod podaného dovolania nemožno považovať za adekvátny, pretože podľa neho v konaní neboli porušené práva na obhajobu, práve naopak, obvinenému bolo umožnené niekoľkokrát sa k veci vyjadriť, pričom toto právo využil a vo veci vypovedal. Súd postupoval správne a v súlade so zákonom. So zreteľom na uvedené prokurátor navrhol, aby dovolací súd na neverejnom zasadnutí

dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

Vyjadrenie prokurátora bolo doručené obvinenému a jeho obhajcovi, tento však možnosť zaujať k nemu stanovisko nevyužil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „Najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie je v časti výroku o treste prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h), § 566 ods. 3 Tr. por.], bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.), na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Tr. por.), a súčasne spĺňa podmienky podľa § 373 ods. 1, ods. 2, ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Tr. por. Najvyšší súd však zistil, že dovolanie je potrebné na neverejnom zasadnutí odmietnuť podľa § 382 písm. c) Tr. por., lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

Dovolací súd úvodom vo všeobecnosti pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, pretože predstavuje prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorá je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania sú z tohto dôvodu striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia.

Osobitne Najvyšší súd pripomína, že dovolací súd nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy, práve naopak, z ustanovenia § 385 ods. 1 Tr. por. *expressis verbis* vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa týka najmä vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.), nie však právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por. Ak má teda dovolací súd za to, že konkrétna námietka obsahovo vymedzená určitým spôsobom nespadá pod dovolací dôvod určený dovolateľom, môže ju subsumovať pod iný, správny, tak, aby bolo možné námietku v dovolacom konaní relevantne preskúmať.

Dovolateľ napadol rozhodnutie okresného súdu v spojení s rozhodnutím krajského súdu čo do výroku o treste, pričom uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ v kontexte porušenia práva na obhajobu namieta predovšetkým výšku uloženého trestu, ktorý je napadnuteľný len prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. (R 58/2007), preto Najvyšší súd v dovolacom konaní preskúmal uplatnené námietky aj vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu. Konštantná judikatúra dovolacieho súdu právom na obhajobu v zmysle citovaného dovolacieho dôvodu rozumie vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. O zásadné porušenie práva na obhajobu ide najmä v prípade, keď obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby v zmysle § 37 Tr. por., a zároveň orgány činné v trestnom konaní alebo súd v tomto čase reálne vykonávali úkony trestného konania, ktoré smerovali k vydaniu meritórneho rozhodnutia, prípadne, ak ide o iné pochybenie súdu alebo orgánov činných v trestnom konaní, v dôsledku ktorého dôjde k odňatiu alebo znemožneniu riadneho uplatnenia procesných práv obvineného, pričom intenzita takéhoto porušenia musí dosahovať stupeň zásadnosti, ergo takéto porušenie musí kardinálnym, kľúčovým spôsobom zasiahnuť do možnosti obvineného uplatniť jeho základné právo brániť sa proti tvrdeniam obžaloby.

Dovolateľ obsahovo dovolací dôvod vymedzil s poukazom na to, že zo strany obhajoby bol prinútený pod tlakom, resp. za prisľúbenia nižšej výmery trestu odňatia slobody, urobiť vyhlásenie o vine podľa § 257 ods. 1 písm. b) Tr. por. a uskutočniť s tým súvisiace kladné odpovede podľa § 333 ods. 3 písm. c),

písm. d), písm. f), písm. g), písm. h) Tr. por.

Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že obvinený Y. O. uskutočnil vyhlásenie o vine podľa § 257 ods. 1 písm. b) Tr. por. na hlavnom pojednávaní dňa 5. marca 2018, na ktorom bol zastúpený súdom ustanoveným obhajcom JUDr. Petrom Múkerom. Pred prijatím vyhlásenia bol poučený o svojich právach a mal možnosť poradiť sa so svojím obhajcom. Po vyhlásení o vine bol spolu s ostatnými obžalovanými osobami v tomto konaní poučený o jeho následkoch podľa § 257 ods. 5 Tr. por. Súd prvého stupňa podľa § 257 ods. 8 Tr. por. jeho vyhlásenie následne prijal.

Najvyšší súd konštatuje, že zo zápisnice o hlavnom pojednávaní, ani zo zvukového záznamu zachytávajúceho jeho priebeh, nevyplývajú také skutočnosti, ktoré by potvrdzovali akýkoľvek nátlak na obvineného v súvislosti s postupom podľa § 257 ods. 1 Tr. por., vrátane odpovedí na otázky položené v zmysle § 333 ods. 3 písm. c), písm. d), písm. f), písm. g), písm. h) Tr. por., ani skutočnosti, ktoré by naznačovali, že toto vyhlásenie a naň nadväzujúce odpovede obvinený neurobil slobodne. Najvyšší súd má za to, že postup súdu bol v tomto smere v súlade so zákonom a plne odôvodnený, s tým, že námietky proti prijatiu vyhlásenia nevzniesla ani žiadna zo strán konania (osobitne sa vyjadril prokurátor aj poškodený). Pokiaľ takýto nátlak, či prisľúbenie nižšej výmery trestu bolo súčasťou komunikácie v rámci zabezpečovania obhajoby obvineného medzi ním a ustanoveným advokátom, je nutné podotknúť, že tak v prípade zvoleného, ako aj v prípade ustanoveného obhajcu platí, že štát, teda ani súd, zásadne nenesie zodpovednosť za zlý výkon obhajoby. Vyplýva to zo skutočnosti, že advokácia je nezávislá od štátu a výkon obhajoby je predovšetkým otázkou vzťahu medzi obvineným a obhajcom. Ak ustanovený obhajca prima facie neplní svoje povinnosti, príslušné orgány síce musia ustanoviť iného obhajcu alebo urobiť vhodné opatrenia, aby obhajoba nebola iluzórna (II. ÚS 452/2010), z obsahu spisového materiálu v predmetnej veci však nevyplýva, že by na zásah zo strany súdu v tomto zmysle bol daný dôvod, resp. ani sám obvinený v priebehu konania nenamietal spôsob vedenia obhajoby a ustanoveného obhajcu, hoci mal možnosť iniciovať zmenu v osobe obhajcu v zmysle § 43 ods. 1 Tr. por. V tejto súvislosti je potrebné dať do pozornosti zásadu vigilanti bus iura scripta sunt (práva patria bdelym), v zmysle ktorej práva prináležia predovšetkým tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv, a podľa ktorej zodpovednosť za zanedbanie uplatnenia svojich procesných práv nemožno presúvať na iné osoby.

Najvyšší súd vzhľadom na uvedené nepovažuje dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. za naplnený.

Pokiaľ ide o náhľad obvineného na obsah preskúmaných okolností v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. vyjadrený v dovolaní, nie je možné stotožniť sa so záverom, že v rámci § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. je dovolací súd povinný skúmať aj to, či zo skutkových zistení súdov nižších stupňov nevyplývajú zásadné nedostatky týkajúce sa zisťovania základných náležitostí právneho posúdenia veci, t. j. či v konaní boli dostatočne preukázané všetky znaky stíhaného trestného činu. Takéto posúdenie je v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu vyhradené dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., aj to s obmedzeniami. Dovolací súd hodnotí skutkový stav pri rozhodovaní o dovolaní, ktoré sa opiera o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. len z toho hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené. Z tohto pohľadu hodnotí aj skutočnosť, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, bol v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu (R 47/2008). Predmetom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. však môže byť len nesprávne právne posúdenie skutku v skutkovej vete rozhodnutia ustálenej súdmi prvého a druhého stupňa, ale nikdy skutkové zistenia, ktoré sú jej obsahom a ktoré nemožno akokoľvek dopĺňať a meniť (S 3/2011). Pokiaľ ide o samotnú námietku obvineného v tomto smere, táto nebola žiadnym spôsobom konkretizovaná vo vzťahu k okolnostiam predmetnej veci, preto sa ňou dovolací súd meritórne nezaoberal.

Podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa.

Obvinený v súvislosti s uloženým trestom namietal jeho neprimeranú prísnosť, nezohľadnenie poľahčujúcich okolností a nesúlad so základnými zásadami ukladania trestov podľa § 34 ods. 3 Tr. zák.

Súd prvého stupňa obvinenému Y. O. uložil trest odňatia slobody v trvaní šesť rokov a šesť mesiacov aplikujúc ustanovenie § 212 ods. 4, § 38 ods. 2 Tr. zák., prihliadnuc na jednu poľahčujúcu a jednu priťažujúcu okolnosť (za poľahčujúcu okolnosť považoval v zmysle § 36 písm. l/ Tr. zák. skutočnosť, že obvinený sa k spáchaniu trestného činu priznal a úprimne ho oľutoval, a za priťažujúcu okolnosť v zmysle § 37 písm. m/ Tr. zák. skutočnosť, že už bol za trestný čin odsúdený), ktoré sa pomerom vyrovnali. Keďže u obvineného došlo k opätovnému spáchaniu zločinu, súd musel aplikovať aj ustanovenie § 38 ods. 5 Tr. zák., podľa ktorého sa pri opätovnom spáchaní zločinu zvyšuje dolná hranica zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu polovicu, v dôsledku čoho sa dolná hranica pripadajúca do úvahy u obvineného posunula až na šesť rokov a šesť mesiacov (§ 38 ods. 8 Tr. zák.). Opätovné spáchanie zločinu mal súd prvého stupňa za preukázané s ohľadom na odsúdenie pre zločin podľa § 212 ods. 1, ods. 4 písm. b) Tr. zák. rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica z 26. mája 2017, sp. zn. 5 T 26/2017. Obvinenému bol potom uložený trest na samej spodnej hranici takto upravenej trestnej sadzby a tento bol zaradený na výkon trestu do ústavu s minimálnym stupňom strázenia, keďže dovtedy vo výkone trestu nebol [§ 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák.]. Obvinenému bol teda uložený druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin pripúšťal (trest odňatia slobody), a bol mu uložený v rámci zákonom ustanovenej trestnej sadzby.

K námietke neprimeranej prísnosti trestu dovolací súd uvádza, že táto ako taká nespadá pod rozsah dovolacieho prieskumu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. (a sama osebe ani pod iný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 Tr. por.). Dovolací súd skúma uložený trest len z hľadiska jeho súladu so zákonom čo do druhu a výmery, nie však jeho primeranosti či spravodlivosti, ktoré vyplývajú z konkrétnych okolností predmetnej veci, ustálených a hodnotených súdmi nižšieho stupňa. V tejto súvislosti možno doplniť, že ani nepoužitie ustanovenia § 39 Tr. zák. nezakladá žiadny dovolací dôvod (S 5/2011).

Pokiaľ ide o poľahčujúce a priťažujúce okolnosti, otázka ich zisťovania, resp. zhodnotenia ich (ne)existencie, je otázkou skutkovou, ktorá je vylúčená z preskúmania dovolacieho súdu v prípade, že tento koná na podklade dovolania obvineného podľa § 371 ods. 1 Tr. por. Ich posúdenie je možné len za situácie, ak súd vo výroku napadnutého rozhodnutia konštatuje danosť niektorej takejto poľahčujúcej alebo priťažujúcej okolnosti, ale v rozpore s tým ju nezoberie do úvahy pri ukladaní trestu (R 18/2015), k čomu však v prejednávanej veci nedošlo.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. nepovažoval za naplnený.

Na základe uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že v rozsahu námietok obvineného nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por., a preto ho podľa § 382 písm. c) Tr. por. na neverejnom zasadnutí ako nedôvodné odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.